

Roza Luksemburg

naciecaj problemoj

- * Roza Luksemburg 3
- * Naciecaj problemoj kaj aŭtonomio... 4
(kompil-tradukis k-do 31656)
- * Imperiismo, naciismo kaj socialismo
(prezentis E. Lanti)24

Suplemento
de

La Juna Penso
F 47340 Laroque Timbaut
107 B * 1975 * 1,50 FF

naciecaj problemoj

Roza Luksemburg (1871-1919) naskiĝis en Polio kaj estis kunfondintino de la Socialdemokrata Partio de Pollando. En 1898 ŝi venis al Berlino el Svisio kaj aliĝis al la Germana Socialdemokratio.

"Socia Reformo aŭ Revolucio" nomiĝis ŝia unua polemiko kontraŭ Bernstein kaj liaj adeptoj, kaj kiam ĉi-lastaj dum la Stuttgarta partia kongreso riproĉis al ŝi ŝian ĵusan membrecon de la germana Socialdemokratio, ŝi respondis: "Mi scias, ke mi ankoraŭ devos meriti miajn epoletojn en la germana movado; sed mi volas fari tion en la maldekstra flanko, kie oni volas kontraŭbatali la malamikojn kaj ne en la dekstra, kie oni volas kompromisi kun la malamikoj".

Ĉi tiun intencon ŝi efektivigis, apud Liebknecht, kiel gvidantino de la germanaj maldekstruloj kaj kunfondintino de la Spartakus-ligo ĝis kiam ŝi estis murdata, en 1919.

En "Amasstriko, Partio kaj Sindikatoj", ŝi analizis la spertojn de la rusa revolucio de 1905, en la "Juniusbroŝuro" (1916) ŝi senmaskigis la demagogion de la regantaj klasoj dum la unua mondmilito kaj kiam, en 1919, la revolucio ekflamis, ŝi prezentis la partiprogramon de la germana kompartio.

N A C I E C A J P R O B L E M O J

kaj

A Ŭ T O N O M I O

(Tiu ĉi teksto estis verkita en 1908-1909 por pola gazeto en la tiama rusa imperio; ĝi estis unua parto de serio da artikoloj).

En ĉi tiuj artikoloj estas funde diskutata la sinteno de la socialdemokratio, t.e. la marksismaj socialismaj partioj tiutempaj, rilate la naciecajn problemojn, precipe en la rusa imperio, al kiu ankaŭ apartenis pollandaj regionoj. En la artikoloj Roza Luksemburg atakas la 9an punkton de la programo de la Socialdemokrata Laborista Partio de Rusio; ĝi tekstas jene: "La partio alstrebas demokratian respublikon, kies konstitucio garantias al ĉiuj naciecoj, kiuj apartenas al la ŝtato, la rajton je memdispono". Komparinte ĉi tiun punkton kun la konkretaj punktoj ekz. en la programo de la aŭstria socialdemokratio, Roza Luksemburg i.a. rimarkigas:

... "Estas evidente, ke la formulo pri "La rajto je memdispono de la nacioj" donas neniun praktikan direktivon por la ĉiutaga praktiko de la proletaro, neniun praktikan proponon por solvi la problemon pri naciecoj. Ĉi tiu formulo ekzemple ne montras al la rusa proletaro, kiel ĝi povus helpi solvi la naciajn problemojn de Polio, de Finnlando, de la Kaŭkazo, de la judoj, ktp, ĝi pli similas plenan rajtigon de ĉiuj interesitaj "nacioj", solvi la naciajn aferojn laŭ sia bonprovo. La nura praktika konkludo, kiun oni povas fari el ĉi-supra formulo por la ĉiutaga praktiko politika de la laborista klaso, estas la direktivo, ke ĉiuj manifestadoj de nacia subpremado devas esti kontraŭbatalataj.

Se ni rekonas la rajton de ĉiu nacio je memdispono, ni logike kompreneble devas kondamni ĉiun specon de kuratoreco pri iu nacio, la perfortan altrudon de

iu nacia ekzistofomo far iu alia nacio. Tamen la devigo protesti kaj kontraŭbatali la nacian subpremado ne sekvas el iu speciala "rajto de la nacioj" por la klasa partio de la proletaro, same kiel ekzemple ĝia strebado al socia kaj politika egalrajtigo de la seksoj fontas ne el iu speciala "rajto de la virinoj", sur kiu apogas sin la movado por egalrajtigo de la burĝaj virinoj. La devigo nur sekvas el la ĝenerala kontrasto al la klasa sistemo, al ĉiu formo de socia malegaleco kaj regado, unuvorte, el la principa vidpunkto de la socialismo.

Sed cetero la menciita direktivo por la praktika politiko havas tutsimple negativan karakteron. La devigo batali kontraŭ ĉiuj formoj de nacia subpremado, absolute ankoraŭ ne donas klarigon pri tio, al kiaj rilatoj kaj al kiaj politikaj formoj la konscia proletaro en Rusio nuntempe devas strebi, cele de aranĝo de la polaj, letonaj, judaj kaj aliaj naciaj aferoj, kies programo en la nuna batalo de klasoj kaj partioj devas kontrasti al tiuj de la diversaj burĝaj, naciismaj kaj pseŭdosocialismaj partioj.

Unuvorte, la formulo pri "la rajto je memdispono de la nacioj" funde ne estas politika kaj programa direktivo por trakti la problemon pri naciecoj, sed iomete evito de ĉi tiu problemo.

Jam la nedifinita kaj ŝablona karaktero de la naŭa punkto en la programo de la Socialdemokrata Partio de Rusio montras, ke tiamaniere solvi problemon estas fremda al la marksisma socialismo. Iu "Rajto de la nacioj", kiu egale povus esti aplikata al ĉiuj landoj kaj al ĉiuj tempoj, estas nenio alia ol metafizika frazo de la speco pri "Homaj Rajtoj" kaj "Civitanaj Rajtoj". La dialektika Materialismo kiel bazo de la scienca socialismo por ĉiam senvalidigis tiajn "eternajn" formulojn. Ĉar la historia dialektiko montris, ke "eternaj" veroj kaj sekve ankaŭ "rajtoj" ne ekzistas, ke laŭ la vortoj de Engels, "tio, kio nun kaj ĉi tie estas bona, en alia tempo kaj alia loko povas esti malbona kaj inverse", kaj ke tio, kio ŝajnas en iuj cirkonstancoj prava kaj prudenta, en aliaj cirkonstancoj fariĝas malprava kaj sensenca. Kontraŭe,

la historia Materialismo nin instruis, ke pri la reala enhavo de tiaj "eternaj" Verroj, Rajtoj kaj Formuloj ĉiukaze decidus nenio alia ol la materiaj sociaj cirkonstancoj de ekzistanta ĉirkaŭa mondo kaj de certa historia epoko.

El ĉi tiu vidpunkto, la scienca socialismo revizias la tutan, de la burĝaro hereditan trezoron de demokrataj frazoj kaj ideologia metafiziko. Por la nuna Socialdemokratio tiaj belaj aferoj kiel "Demokratio", "Burĝa Libero", "Egaleco" kaj similaj jam delonge ne plu estas Verroj kaj Rajtoj, kiuj majeste ŝvebas super homoj kaj tempoj, super ĉiuj nuboj. Kontraŭe, la Marksismo ekzamenas kaj traktas tiajn esprimojn nur kiel esprimojn de iuj historiaj rilatoj, kiel kategoriojn, kies materia enhavo kaj do ankaŭ politika valoro eterne ŝanĝiĝas; tiu daŭra ŝanĝiĝo estas laŭ la marksismo la sola "eterna" Vero.

Kiam Napoleono aŭ aliaj despotoj tiaspecaj uzas la referendumon, tiun radikalan formon de politika demokratio, por la celoj de la cezarismo, kaj tiel fiutiligas la politikan indiferenton kaj la ekonomian dependecon de la popolamasoj, ni ne hezitas energiĝe batali kontraŭ tia "demokratio", ĉar ni absolute ne konfuziĝas pro iu majesta ĉiopovo de la popolo, kiu estas kvazaŭ netuŝebla idolo por la metafizikistoj de la burĝa demokratio.

Se germana ŝtata prokuroro, carisma ĝendarmo aŭ "vere pola" Popoldemokrato defendas la "personan liberon" de strikrompantoj kaj ilin protektas kontraŭ la morala kaj materia premoj de la organiziĝintaj laboristoj, ni ne hezitas unu momenton esprimi nian solidaron kun ĉi-lastaj, pro tio ke ni opinias, ke ili havas la absolutan, moralan same kiel historian rajton, devigi siajn nekonsciajn konkurantojn al solidara sinteno, kvankam laŭ la vidpunkto de la formalisma liberalismo la "laboremuloj" sendube havas la rajton de la "libera individuo" agi tiel, kiel ilia prudento, respektive manko de prudento, ilin ordonas.

Se finfine la liberaluloj de la "manĉestra skolo" postulas, ke la salajra laboristo en sia batalo kontraŭ la kapitalo nome de la "burĝa libero" estu tute ne protektata, ni senmaskigas ĉi tiun metafizikan frazon, sub kiu sin kaŝas la plej kruela ekonomia ekspluatado kaj postulas senperan ŝtatan juran protekton por la klaso de la salajraj laboristoj, ignorente la formalan "egalecon por la leĝo".

La nacieca problemo ne povas esti escepto inter ĉiuj politikaj, sociaj kaj moralaj problemoj, kiujn la moderna socialismo tiamaniere esploras kaj estas neeble solvi ĝin pere de iu nedefinita formulo, eĉ se ĝi sonas tiel bele kiel "la Rajto je Memdispono de ĉiuj Nacioj". Ĉar, aŭ ĉi tiu formulo nenion signifas kaj estas senenhava kaj al nenio deviganta frazo, aŭ ĝi celas, ke la socialistoj senkondiĉe ĉiam devus subteni ĉiujn naciajn aspirojn - kaj tiam ĝi estas simple falsa.

Jam el la ĝeneralaj principoj de la historia Materialismo sekvas, ke la vidpunkto de la socialistoj rilate la naciajn problemojn en ĉiu kazo antaŭ ĉio dependas de la konkretaj cirkonstancoj, kiuj estas sufiĉe diferencaj en la diversaj landoj kaj krome en la paso de la tempo ĉie grave povas ŝanĝiĝi..."

Roza Luksemburg sekve donas ekzemplojn de tia sinteno al naciismaj strebadoj en la verkoj de Marks kaj Engels kaj daŭrigas :

... "Kompreneble, se la socialistoj postulus ĝeneralan, tutmondan amnestian liberon por ĉiuj nuntempe subpremataj popoloj, tio estus multe pli grandanime kaj pli facile flatus la viglan fantazion de la junaj inteligentuloj. Sed tia inklino, disdoni al ĉiuj popoloj, landoj kaj grupoj kaj al ĉiu homa kreitaĵo la rajton je libero, egaleco kaj similaj feliĉigaj aferoj per unu rapida plumstreko, ĝuste karakterizas la junecan tempon de la socialisma movado, en la plej bona kazo la frazeologian fanfaronadon de la anarkistoj. La socialismo de la moderna laborista

klaso, nome la scienca, ne ŝatas tiujn kiel eble plej radikalajn kaj noblajn solvojn por sociaj kaj naciaj problemoj, ĝi antaŭ ĉio esploras iliajn realajn kondiĉojn.

"Grandanimeco" de ĝiaj programaj solvoj ne karakterizas la socialdemokratian kaj tiurilate ĝin ĉiam superas socialismaj partioj, kiuj ne estas ligitaj al "sciencaj doktrinoj" kaj tial senpene sorĉas la plej belajn donacojn por ĉiuj el iliaj vestaĵoj. Tiel ekzemple en Rusio la socialrevolucia Partio multe superas la socialdemokratojn rilate la agrarajn problemojn, ĉar ĝi disponas pri tre simpla recepto por la kamparanoj, parte tuj enkonduki la socialismon sur la kamparon, sen longa atendado de kondiĉoj en la industria produktado, kiuj ebligus tian revolucion. Kompare al tiaj partioj, la socialdemokratio estas malgrandanima partio kaj ankaŭ ĉiam restos tiel, same kiel Marks siatempe estis malgrandanima kompare al la grandanima kaj nobla Bakunin, aŭ kiel Marks kaj Engels kompare al la reprezentantoj de la "vera" aŭ "filozofia" socialismo. Sed la sekreto de la grandanimeco de ĉiuj socialistoj anarkisemaj kaj tiu de la malgrandanimeco de la socialdemokratio baziĝas sur tio, ke la anarkisma speco de revoluciuloj "mezuras la fortojn laŭ iliaj celoj kaj ne la celojn laŭ iliaj fortoj", ke ĝi direktas sian strebadon al tio, kion ĝia spekulativa kaj en la senfina spaco de la utopio spekulanta intelekto konsideras "bona" aŭ "necesa" por la savo de la homaro, dum la socialdemokratio kun siaj strebaj stas firme sur historia fono kaj tial kalkulas kun historiaj eblecoj. La marksisma socialismo i.a. diferencigas pro tio de ĉiuj aliaj "socialismoj", ke ĝi ne pretendas esti kapabla plenumi ĉiujn truojn kaŭzatajn de la historia evoluo.

Eĉ se ni, eĉ kiel Socialistoj, tuj rekonas la rajton je sendependeco de ĉiuj nacioj, tio fakte neniel ŝanĝas la faktan sorton de la nacioj. La "Rajto" de iu nacio je "libero", kiel la "Rajto" de iu laboristo je ekonomia sendependeco, sub la ekzistantaj sociaj kondiĉoj, en si mem estas same valoraj kiel tiu "raj-

to" de ĉiu homo manĝi el oraj teleroj, pri kio Nikolaj Ĉerniŝevskij jam skribis, ke li estas preta ĉiumomente vendi ĉi tion kontraŭ rubloj.

En la kvardekaj jaroj de la 19a jarcento la proklamado de "Rajto je laboro" estis tre amata postulo ĉe la "utopiaj socialistoj" en Francio; ĝi servis al tio, rapide kaj radikale solvi la socialan problemon. Sed ĉi tiu "Rajto" finiĝis dum la revolucio de 1848 post nur mallonga provo per terura fiasko, kiu eĉ ne tiam estus evitebla, se la t.n. famaj - fifamaj "Naciaj Laborejoj" estus tute alimaniere organizitaj. La analizo de la realaj interrilatoj en la nuna socio, kiel Marks faris ĝin en sia "Kapitalo", devus konduki al la konvinko, ke, eĉ se oni sukcesus elpremi el la nuntempaj registaroj ĝeneralan "rajton" je laboro, ĉi-lastata restus belsona frazo kaj neniu el la sur la strato sidantaj plej malaltrangaj soldatoj el la industria armeo povus per ĉi tiu rajto plenigi nur la buŝojn de siaj malsataj infanoj.

Hodiaŭ la Socialdemokratio scias, ke ĉi tiu "rajto je laboro" nur tiam ĉesos esti senenhava belsona frazo, kiam la kapitalisma sistemo estos forŝovita, en kiu la kronika manko de laboro por certa parto de la industria proletaro, estas necesa produktadkondiĉo. Sekve la socialdemokratio ne proklamas tian "rajton", ĝin ankaŭ ne postulas en la ekzistanta sistemo, sed preferas klopodi abolicii ĉi tiun sistemon per klasbatalo kaj nur fingre montras la ekzistadon de sindikatoj, asekuro kontraŭ senlaboreco, ktp, kiel provizorajn helpilojn.

Same la espero, solvi ĉiujn naciajn problemojn en la kadro de la kapitalismo, redonante aŭ certigante al ĉiuj nacioj, familioj kaj klanoj la eblecon al "Memdispono", estas tute utopia. Kaj ne pro tio, ke la ekstera proponcio de la fortoj inter la klasoj, sur politika tereno, fakte faras multajn punktojn el la politika programo de la socialdemokratio nerealigeblaj. Tiele, ekzemple tre influhavaj voĉoj el la vicoj de la internacia laborista movado konvinke deklaris, ke la postulo, enkonduki ĝeneralan okhoran labortagon laŭ leĝa vojo, en burĝa socio ne havas ŝancon

esti realigita, se oni konsideras kiel ĉiam pli kreskas la socia reakcio de la regantaj klasoj, la sociaj reformoj ĉie haltas, estiĝas potencaj unuiĝoj de la entreprenistaro, ktp. Spite tion, neniu opinias, ke la postulo je okhora labortago estas utopia, ĉar ĝi tute kongruas kun la progresanta evoluo de ĉi tiu burĝa socio. Tuj redoni al ĉiuj gentoj aŭ la tiel aŭ alie difinitaj "naciecoj" la eblon je fakta "memdispono" estas ĝuste en la kadro de la historia evoluo de la nuna socio utopie. Ni ne volas direkti nian atenton al ĉi tiu jam longe pasinta tempo, kiam ĉe la komenco de la historio de la modernaj ŝtatoj la naciecoj estis daŭre regroupigataj en tiun aŭ alian grupon, unuiĝis, kunfandiĝis, denove disiĝis, kontraŭbatalis unu la alian, estu kiel estu, fakto estas, ke ĉiuj tiatempaj ŝtatoj sen escepto evoluis al tute miksitaj produktoj rilate la naciecojn, sekve de longa, de politikaj kaj gentaj revolucioj kompletigita historio. Videblaj historiaj dokumentoj de ĉi tiuj renversiĝoj estas tiuj multnombraj gentaj restaĵoj, kiuj en ĉiu nuntempa ŝtato atestas pri la ĉion uzurpanta antaŭeniĝo de la historia evoluo por la tuta amaso da naciecoj. Marks konstatis jam siatempe, ke ĉi tiuj naciaj splitgrupoj nun konvene povas servi kiel apogojn de la kontraŭrevolucio, tiel longe kiel revolucio aŭ mondmilito ilin ne forviŝas kiel granda uragano.

"Ne ekzistas iu lando en Eŭropo", li skribis en la 'Nova Rejna Gazeto', "kiu en iu ajn angulo ne posedas unu aŭ plurajn ruinojn de popoloj, restaĵon de antaŭa loĝantaro, forpuŝita kaj submetita de la nacio, kiu poste fariĝis la portanto de la historia evoluo. Ĉi tiuj restoj, de iu de la irado de la historio senkompatate paŝdetruata nacio, kiel Hegel diras, ĉi tiuj popolrubajoj ĉiufoje fariĝos kaj restos ĝis sia finfina tuta detruo aŭ sennaciigo, la fanatikaj portantoj de la kontraŭrevolucio, same kiel ilia propra ekzistado fakte jam estas protesto kontraŭ granda historia revolucio...

Tiel ekzemple la Gaeloj en Skotlando, kiuj apogis la Stuart-anojn de 1640 ĝis 1875.

Tiel ekzemple en Francio la Bretonoj, kiuj apogis la Burbon-anojn de 1792 ĝis 1800.

Tiel en Hispanio la Vaskoj, apogante Don Karlos. Tiel en Aŭstrio (la aŭstria imperio de antaŭ 1914, Red.) la panslavismaj Sudslavoĵ, kiuj estas ne pli ol popolrubajoĵ de tre komplika miljara evoluo." (F. Engels : "La Hungara batalo").

En alia artikolo, kiu traktas la panslavismajn strebadojn al sendependeco de ĉiuj slavaj popoloj, Marks skribas : "La Germanoj kaj la Hungaroj perforte kunigis ĉiujn tiujn malgrandajn, senpovajn, kripligitajn naciojn en unu grandan nacion, en la tempo, kiam fakte en Eŭropo la grandaj monarkioj estis fariĝintaj "historia neceso", kaj pro tio ebligis al ili partopreni historian evoluon, kiun ili neniam estus spertintaj, se ili estus restintaj sendependaj!... Nun la politika centralizo, sekve de la enormaj progresoj de la industrio, komerco, komunikado, fariĝis ankoraŭ pli urĝa neceso ol tiutempe en la 15a kaj 16a jarcentoj. Tio, kio ankoraŭ devas esti centralizata, centraliziĝas..."

Ni jam delonge ne plu samopinias kun Marks rilate la Sudslavojn, sed restas la ĝenerala fakto, ke la historia evoluo, precipe la moderna kapitalisma evoluo, ne tendencas al tio, redoni al ĉiu nacio ĝian sendependan ekzistadon, sed pli tendencas en la kontraŭa direkto kaj tion oni nun same rekonas kiel en la tempo de la "Nova Rejna Gazeto". Karl Kaŭtski skizas en sia ĵus aperinta disertaĵo "Naciĉeco kaj internaciĉeco" jene la historian sorton de la nacioj : "Ni konstatis, ke la lingvo estas la plej grava instrumento en la sociaj rilatoj. Laŭmezure kiel ĉi tiuj rilatoj pliampleksiĝas dum la ekonomia evoluo, ankaŭ devas pliampleksiĝi la nombro de tiuj, kiuj parolas saman lingvon.

El tio rezultas tendenco de apartaj nacioj, sin plivastigi, absorbi aliajn naciojn, kiuj perdas sian lingvon kaj akceptas alian, ĉu tiun de la supera nacio, ĉu iun mikslingvon".

- Laŭ Kaŭtski disvolviĝis samtempe tri grandaj kultu-

raj komunoj de la homaro : la kristana, islama kaj budhisma. - "Sed ĉiu el tiuj kulturondoj enhavas multajn lingvojn kaj naciojn. En ĉiu opa la plejparto de la kulturo ne estas nacia, sed internacia. La tutmondaj rilatoj tamen havas ankoraŭ pli vastan efikon. Ili pli kaj pli disvastiĝas kaj ĉie zorgas pri la ekregado de la kapitalisma produktadmaniero; ... Tie, kie ekzistas pli longe daŭranta intima kontakto de trafiko kaj kulturo inter diversaj popoloj, tie unu aŭ kelkaj nacioj baldaŭ superregos la aliajn pro pli altnivelaj ekonomio, scienco aŭ arto. Iliaj lingvoj fariĝos tiaj, kiajn ĉiu komercisto kaj ĉiu klerulo devas scipovi; ilia kulturo - ekonomio, arto, literaturo - determinas la karakteron de la tuta kultura komuno. Tiam rolon havas en la antikvaj tempoj en la landoj ĉirkaŭ la Mediteranea maro la greka kaj latina lingvoj.

En la islama mondo ĝin ludis la araba lingvo; en la kristana kulturondo - kiu kompreneble ankaŭ ampleksas judojn kaj ateistojn - la germana, angla, franca lingvoj fariĝis tutmondaj lingvoj. -- Eblas, ke la ekonomia kaj politika evoluo ankoraŭ aldonos kvaran lingvon kiel tutmondan lingvon, nome la rusan. Sed estas egale eble, ke unu el ili, la angla lingvo, fariĝos la nura tutmonda lingvo... En la formo de ekesto de universalaj lingvoj de la komercistoj kaj kleruloj okazas la kuniĝo de nacioj en internaciaj kulturkomunoj. Kaj neniam antaŭe ĉi tiu kuniĝo estis pli fortika ol nun, neniam nacia kulturo estis tiom nebla. Kaj ŝajnas al mi strange, se Otto Bauer ĉiam parolas nur pri la nacia kulturo, konsideras celo de la socialismo, ke la popolamaso alproprigu al si la nacian kulturon... Se la socialisma socio faros klerulojn el la popolamasoj, ĝi ankaŭ al ili donos la eblon ekregi plurajn lingvojn, tutmondajn lingvojn kaj tiel havigi al si la tutan internacian kulturon de nia kulturondo, ne nur la specialan kulturon de iu aparta nacia lingvokomuno. Kiam iam la amaso de la popolo de niaj kulturŝtatoj krom la nacia lingvo regos ankaŭ unu aŭ plurajn universalajn lingvojn, la bazo estos fondita por la iom-post-ioma regreso kaj

tuta malapero, unue de la lingvoj de la malgrandaj nacioj; por la finfina kunigo de la tuta homaro en unu lingvo kaj unu nacio, kiel la popoloj de la orientaj mediteraneaj landoj post la tempo de Aleksandro de Makedonio estis kunigitaj en la Helenismo, dum tiuj el la okcidentaj partoj kunfandiĝis pli poste en unu romia nacieco.

La diverseco de la lingvoj en nia kulturrondo malfaciligas la interkomprenon de la membroj de la diversaj nacioj, fariĝas malhelpo por ilia kultura progreso. Sed nur la socialismo povos forigi tiun malhelpon, kaj ĝi devos longe efiki, antaŭ ol sukcesi tiom altnivele eduki la popolamasojn, ke ĝi atingos konkretajn progresojn. Jam nun tamen ni devas konscii pri tio, ke nia internacieco ne estas iu speciala formo de naciismo, kiu diferencas de la burĝa tipo nur pro tio, ke ĝi ne estus agresema, kiel ĉi-lastata, sed lasus al ĉiu nacio la saman rajton, kiun ĝi postulas por si mem kaj rekonus la plenan suverenecon de ĉiu nacio. Ĉi tiu koncepto, kiu transponas la vidpunkton de la anarkismo de la individuoj al la nacioj, ne akordas kun la intima kulturkomuneco, ekzistanta inter la nacioj de la moderna kulturo. Ĉi tiuj efektive formas kaj ekonomie kaj kulture unusolan socian korpon, kies florado baziĝas sur harmonia kunlaboro de ĝiaj partoj, kio estas atingebla nur se ĉiu parto submetiĝas al la tuto. La socialisma internacio ne formas konglomeraton el suverenaj nacioj, el kiuj ĉiu povas fari kion ĝi ŝatus, kondiĉe ke ĝi ne ekkonfliktas kontraŭ la egalrajteco de la aliaj, sed kontraŭe, organismo, kiu des pli perfekte funkcias, ju pli bone ĝiaj partoj interkomprenas kaj ju pli unuanime ili agas laŭ komuna plano." (Fino de la citaĵo de Kaŭtski, Red.)

Tiel aspektas la historia skemo, kiun Kaŭtski kreis. Kvankam li alrigardas la aferon el alia vidpunkto ol Marks: li emfazas ĉefe la kulturan, pacan flankon de la disvolviĝo, dum Marks emfazas la politikan flankon, kies eksteren direktita armilo estas la uzurpo. Ambaŭ tamen priskribas la sorton de la nacioj en la historia evoluo ne laŭ tio, ke ili de-

zirus apartiĝi kaj sendependiĝi, sed ĝuste inverse. Kaŭtski montras - laŭ nia scio por la unua fojo en la socialisma literaturo de nia tempo - tuj la historian tendencon, kiu direktas tien, tute forigi la naciajn diferencojn en la socia sistemo kaj kunfandi ĝi la civilizitan homaron en unu nacion.

Estas vere, rimarkas la sama teoriulo, ke la kapitalisma disvolviĝo ankaŭ nun samtempe montras fenomenojn, kiuj ŝajne estas kontraŭaj: la leviĝo kaj la plifortiĝo de la nacia konscio, kiel la deziro al naciŝtato kiel "la al la modernaj cirkonstancoj plej konforma formo de ŝtato, tiu, en kiu ĉiu povas plej facile plenumi siajn taskojn". Sed tiu ĉi "plej konforma" naciŝtato estas nur abstraktaĵo, kiu teorie estas bone disolvebla kaj defendebla, sed ne akordas kun la realo. La historia evoluo al civilizita, ĉiujn homojn ampleksanta komunio, progresas kiel la tuta socia evoluo, esence meze de kontraŭdiroj, sed ĉi tiu kontraŭdiro rilate la unuigan kreskon de la internacia civilizo ne troviĝas tie, kie Kaŭtski ĝin serĉas, ne en la tendenco al iu idealo de "naciŝtato", sed prefere tie, kie Marks montras ĝin: en la murdaj bataloj inter la nacioj, en la tendenco konstrui grandajn kapitalismajn ŝtatojn ekster kaj kontraŭ grandaj influferoj de la civilizo.

La evoluo al grandaj ŝtatoj, kiu formas okulfrapan karakteron de la moderna epoko kaj kiu ĉiam pli graviĝas pro la progresoj de la kapitalismo, jam antaŭe kondamnas la tutan aron de malgrandaj nacioj kaj nacietoj al politika malforteco. Krom kelkaj tre potencaj nacioj, kiuj determinas la kapitalisman evoluadon, pro tio ke ili disponas pri la materiaj kaj la necesaj mensaj rimedoj por konservi sian ekonomian kaj politikan sendependecon; la "memdispono", la sendependa ekzistado de la malgrandaj kaj la plej malgrandaj nacioj estas iluzia kaj ĉiam pli fariĝas tia. La reiro al sendependa ekzistado de ĉiuj aŭ de la plejparto almenaŭ de la nun subpremataj nacioj estas nur tiagrade ebla, kiel la ekzistado de malgrandaj nacioj en la kapitalisma epoko havus realajn ŝancojn en la estonto. Provizore, la ekonomiaj kaj politikaj

kondiĉoj en la kadro de la granda ŝtato estas tiom ne malhaveblaj en la batalo por la ekzistado de la kapitalismaj nacioj, ke ankaŭ la politike sendependaj, formale egalrajtigitaj malgrandaj nacioj, kiuj ekzistas en Eŭropo, ludas en la politika vivo de Eŭropo nur statistan rolon, plejofte tamen tiun de la propeka kapro. Ĉu vere oni povas serioze paroli pri "Memdispono" ĉe la formale sendependaj Montenegroj, Bulgaroj, Rumanoj, Serboj, Grekoj, certgrade eĉ ĉe la Svisoj, kies sendependeco estas memprodukto de politikaj bataloj kaj de diplomatulado en la "Eŭropa koncerto" ? (Red. : la broŝuro estis verkita en 1908). Laŭ ĉi tiu vidpunkto la ideo certigi al ĉiuj "nacioj" la eblon de mem-dispono, similas la perspektivon retroiri de la grandŝtata evoluo al la mezepokaj malgrandaj ŝtatoj, al tempo eĉ antaŭ la dekkvina kaj dekseca jarcentoj.

La dua baza karaktero de la nuntempa evoluo, kiu laŭ la alia vidpunkto kondamnas ĉi tiun ideon kiel utopion, estas la kapitalisma imperismo. La ekzemploj de Anglio kaj Holando montras, ke kapitalisma lando eĉ, sub certaj kondiĉoj povas preterlasi la transiran stadion de "naciŝtato" kaj ankoraŭ en la epoko de la manufakturo povas fondi kolonian ŝtaton. Ĉi tiun ekzemplon de Anglio kaj Holando, kiuj jam komence de la deksepa jarcento ekkonkeris koloniojn, sekvis ĉiuj grandkapitalismaj ŝtatoj en la dekoka kaj deknaŭa jarcentoj. La frukto de ĉi tiu tendenco estas la senĉesa ruiniĝo de ĉiam pli da landoj kaj popoloj, de tutaj kontinentoj.

Guste ĉi tiu evoluo de la mondkomerco en la kapitalisma epoko kaŭzas la ruiniĝon neeviteblan, kvankam iom-post-ioman, de ĉiuj pli primitivaj socioj, detruas ilian historie kreskintan specon de "memdispono", faras ilin dependaj de la ĉion detruanta rado de la kapitalisma evoluo kaj de la mondpolitiko... La perturban efikon de la mondkomerco sekvas la aneksdado aŭ la politika dependeco de la kolonioj en diversaj gradoj kaj formoj.

Kaj se la Socialdemokratio energie principe kaj en ĉiuj ĝiaj simptomoj kontraŭbatalas la kolonian

politikon kaj klopodas emfaze malhelpi ĝiajn novajn progresojn, ĝi samtempe klare vidas, ke ĉi tiu disvolviĝo kaj ankaŭ la ekesto de la kolonia politiko, profunde radikas en la bazoj de la kapitalisma produktado, ke ĝi ĉiam akompanos la pluan progreson de la kapitalismo, kaj ke nur naivaj burĝaj "pacapostoloj" povas kredi je iu deturno de la nunaj ŝtatoj de ĉi tiu vojo. Vidalvide al la disvolviĝo kaj la neceso de batalo por vivteno sur la internacia merkato, al la mondpolitiko kaj al la koloniaj posedaĵoj por la grandaj kapitalismaj ŝtatoj, ne la "naciŝtato" - kiel Kaŭtski opinias - "estas plej bone konformigita al la taskoj kaj la nunaj kondiĉoj", t.e. la bezonoj de la kapitalisma ekspluatado, sed la konkera ŝtato. Kaj komparante diversajn gradojn de alproksimiĝo al tiu t.n. idealo, oni konstatas, ke ekzemple ne la Franca ŝtato plej bone konformiĝas al ĉi tiuj taskoj, kiu almenaŭ en ĝia Eŭropa parto estas nacia unueco, kaj ankoraŭ malpli la Hispana ŝtato, kiu ŝanĝiĝis de imperiisma ŝtato preskaŭ tute en "naciŝtaton", post kiam ĝi estis senigita de siaj kolonioj, sed tiuj ŝtatoj, kiuj en Eŭropo kaj ĉie alie en la mondo apogas sin sur nacia subpremado, kiel la angla kaj la germana, la Unuiĝintaj Ŝtatoj de Nord-Ameriko, kiuj en la sino havas la pusantan vundon de la subpremado kontraŭ la nigrahaŭtuloj kaj kiuj konkeras la aziajn popolojn...

Konsekvence, ankaŭ la historio de la kolonia ekspansio de la kapitalismo denove produktas la iom kontraŭan tendencon ĉe la kolonioj, sin sendependigi unue ekonomie kaj poste ankaŭ politike. Bonege ilustration la historio pri la liberiĝo de Norda Ameriko el Anglio fine de la dekoka jarcento, de Suda Ameriko el Hispanio kaj Portugalio en la dudekaj kaj tridekaj jaroj de la antaŭa jarcento kaj same la sukcesaj alstreboj de la Aŭstralianoj al aŭtonomio disde Anglio. Tamen pli profunda ekzameno de ĉi tiuj fenomenoj tuj montras la alispecajn kondiĉojn de ilia estiĝo. Norda kiel Suda Ameriko estis ĝis la deknaŭa jarcento viktimoj de ankoraŭ originala sistemo de kolonia politiko, kiu baziĝis pli sur rabado al la lando kaj al ĝiaj na-

turaj riĉaĵoj favore al la ŝtata kapitalo de la eŭropaj landoj, ol sur racia ekspluatado favore al la kapitalisma produktado.

Temas ĉi tie pri tutaj kontinentoj, kiuj posedis ĉiujn kondiĉojn por memstara kapitalisma disvolviĝo, kaj ĉi tiu devis malbari sian vojon, forigante la facile rompeblajn katenojn de politika dependeĉo. Dum, en Nord-Ameriko, kiu dependis de Anglio, tiu kapitalisma premo havis pli grandajn efikojn, Sud-Ameriko, kiu ĝis tiam estis plejparte agrara, renkontis multe malpli da rezisto flanke de la ekonomie postrestintaj Hispanio kaj Portugalio. Kompreneble, tia eksterordinara riĉeco je naturaj kondiĉoj ne estas kutimo en ĉiuj aliaj kolonioj. Aliflanke, la moderna sistemo de koloniigo kreas dependecon, kiu estas multe malpli supraĵa ol la antaŭa. Sed la de la Amerikaj kolonioj konkerita sendependeĉo neiel forigis la nacian dependecon en ili mem, ĝi estis nur ŝovita al aliaj nacioj, nur la portanto ŝanĝiĝis. En la Unuiĝintaj Ŝtatoj ne estis fremda popolo, kiu sub la angla regado laborante leviĝis, estis ja la samaj anglaj elmigrintoj, kiuj ekloĝis sur la detruata kulturo kaj la kadavroj de la aŭtoktonaj Indianoj, - la afero estas tute sama en la Aŭstraliaj kolonioj de Anglio, kie la Angloj formas 90 procente la loĝantaron - kaj nuntempe la Unuiĝintaj Ŝtatoj estas unu el la plej fortikaj centroj de imperiisma subpremado. (Red. : Jam en 1908 !)

Same la situacio en Brazilo, Argentino kaj aliaj antaŭaj kolonioj, en kiuj la elmigrintoj - Portugaloj kaj Hispanoj - konsistigas la ĉefan elementon : ili akaparis la sendependecon de la eŭropaj ŝtatoj antaŭ ĉio kun la celoj sendepende komerci kun la negroj, ekspluatadi ilin sur la plantejoj kaj devastigi la konkeradon al ĉiuj apudaj, pli malfortaj kolonioj...

Ĉi tiuj ŝajnaj asceptoj ĉe pli profunda analizo do nur konfirmas la konkludon, kiom malmulte la moderna kapitalismo estas harmoniigebla kun vera strebo al sendependeĉo de ĉiuj nacioj.

Estas vere, ke oni povas multe pli facile "kapti" la problemon, tute disigante la problemon pri koloniaj aneksadoj de la problemo pri naciecoj. Tiel ekzemple estas la sinteno, kiun la defendantoj de la "Naciaj Rajtoj" ofte konscie aŭ subkonscie montras kaj kiu ankaŭ akordas kun la koncepto pri kolonia politiko, kiun ekzemple Eduard David en la Germana kaj van Kol en la Nederlanda Socialdemokratio havas, nome, konsideri la koloniajn aneksadojn kiel la rezulton de la civiliza misio de la eŭropaj landoj, kiel nepre necese eĉ en iu socialisma sistemo. Ĉi tiun koncepton ni povas tuj klarigi kiel "eŭropan" aplikon de la filozofia principo de Fichte en la fama frazo de Ludwig Boernes: "MI estas MI, - tio, kio troviĝas ekster MI, estas vivrimedoj".

Se oni rekonas nur la Eŭropajn popolojn kiel verajn naciojn, la koloniajn popolojn kontraŭe kiel "vivrimedojn", oni povas paroli pri "Naciŝtatoj" en Eŭropo en ĉi tiu kazo kaj rigardi tiel ekzemple Francion, Danion aŭ Italion, oni ankaŭ povas limigi la problemon naciecan al la eŭropaj komplikaĵoj. Sed en tiu kazo la "Memdisponrajto de la nacioj" fariĝas teorio de la regantaj rasoj kaj klare montras sian originalan devenon de la ideologio de la burĝa liberalismo, kun ĝia "eŭropa" kretenismo. Laŭ la socialisma interpretado, ĉi tiu rajto nature devas havi tutmondan karakteron, kaj ekkonscii pri tio sufiĉas por montri, ke la espero, realigi ĉi tiun "rajton" sur la bazo de ĉi tiu ekzistanta sistemo, estas utopio, kiu rekte kontraŭas la tendencon en la kapitalisma disvolviĝo, sur kiu la Socialdemokratio bazis sian ekzistadon, ĉar la ĝenerala reiro al la celo, disbati ĉiujn ekzistantajn ŝtatojn en naciajn unuojn kaj ilin dislimigi unu de la alia laŭ la modelo de naciaj ŝtatoj kaj ŝtatetoj, estas tute senespera kaj historie reakcia aŭdaca entreprenon".

Ke la formulo pri "la Rajto de la nacioj" tute kontraŭas la teorion de la moderna socialismo, la teorion de la klasa socio, Roza Luksemburg jene montras :

... "En la klasa socio ne ekzistas iu nacio kiel homogenata tuto, kontraŭe en ĉiu nacio ekzistas klasoj kun antagonismaj interesoj kaj "Rajtoj". Vere, ne ekzistas iu socia tereno de la plej krudaj materiaj rilatoj ĝis la plej subtilaj moralaj, en kiu la posedantaj klasoj kaj la konscia proletaro montrus la saman sintenon, en kiu ili montrus sin kiel nedistingeblan "popolon". Sur la tereno de la ekonomiaj rilatoj la burĝaj klasoj reprezentas ĉiufoje la interesojn de la ekspluatado, la proletaro la interesojn de la laboro. Sur la tereno de la juraj rilatoj la privatposedo estas la bazangula ŝtono de la burĝa socio, la interesoj de la proletaro postulas la emancipiĝon de la senhavuloj el la regado de la privatposedo. Sur la tereno de la juĝado la burĝa socio reprezentas la klasan "justecon", la justecon de la satj kaj regantaj homoj, la proletaro defendas la humanecon kaj la principon, kunkonsideri sociajn influojn sur la individuo. En la internaciaj rilatoj la burĝaro apogas politikon de milito kaj aneksado en la nuna stadio de la sistemo impostpolitikoj kaj komercmiliton, la proletaro politikon de ĝenerala paco kaj libera komerco. Sur la tereno de la sociologio kaj de la filozofio la burĝaj skoloj kaj la skolo, kiu reprezentas la vidpunkton de la proletaro, akre kontrastas unu kun la alia. Idealismo, Metafiziko, Mistikismo, Eklektikismo estas reprezentaj por la posedantaj klasoj kaj iliaj mondkonceptoj, la hodiaŭa proletaro havas sian skolon, la dialektikan Materialismon. Eĉ sur la tereno de la t.n. ĝenerale homaj rilatoj, la etiko, la ideoj pri arto, edukado, interesoj, mondkoncepto kaj idealoj troviĝas granda abismo inter la burĝaro kaj la konscia proletaro. Tie, kie la formalaj strebadoj kaj interesoj de la proletaro kaj de la burĝaro tute aŭ en ilia progresema parto ŝajnas identaj aŭ komunaj, kiel ekzemple ĉe la demokrataj strebadoj, tie kaŝas sin sub la identeco de la formoj kaj sloganoj

absoluta malkongruenco rilate enhavon kaj efektivan politikon.

En socio tiel strukturita oni ne povas paroli pri iu kolektiva kaj unuanima volo, pri "Memdispono" de la "Nacio". Kiam ni en la historio de la novtempaj socioj renkontas "naciajn" movadojn kaj batalojn por "naciaj interesoj", tiuj normale estas klasaj movadoj de la reganta burĝa tavolo, kiu en certa kazo ankaŭ certgrade povas reprezenti aliajn popoltavolojn, kaj nome en tiu grado, en kiu ĝi en la figuro de "naciaj interesoj" ŝirmas progresemajn formojn de la historia evoluo kaj laŭgrade ke la laboranta klaso ankoraŭ ne kristaliĝis el la amaso de la burĝaro gvidata "Popolo" kiel memstara konscia politika klaso..."...

Sekvas ekzemploj pri tiuj naciaj revolucioj, en kiuj la proletaro jes aŭ ne partoprenis kiel memstara konscia politika klaso. Poste, R.L. rimarkigas :

..."La Socialdemokratio estas la klasa partio de la proletaro. Ĝia historia tasko estas reprezenti la klasajn interesojn de la proletaro kaj samtempe la interesojn de la revolucia disvolviĝo en la kapitalisma socio en la direkto de realigo de la socialismo. La socialdemokratio tial havas kiel nepre necesan taskon, ne realigi la rajton je Memdispono de la nacioj, sed nur la rajton je Memdispono de la laboranta klaso, de la ekspluatata kaj subpremata klasoj - de la proletaro. Laŭ ĉi tiu vidpunkto ĝi formulas siajn programajn postulojn. Nek pri problemoj de politikaj formoj, kiujn ni postulas en la ŝtato, nek pri problemoj de la interna aŭ ekstera politiko de la ŝtato, nek pri problemoj de juĝado aŭ de la instruaferoj, de la impostoj aŭ de la militaparato, la Socialdemokratio lasas al la "Popolo" la decidon laŭ ĝia kontrovo kaj "Memdispono". Sed la kondiĉoj de la nacipolitika kaj nacikultura ekzistado ĝuste tiom apartenas al la tereno de la klasaj interesoj kiel la menciita problemaro; inter ĉi tiuj

problemoj kaj la nacipolitikaj kaj -kulturaj kondiĉoj ordinare ekzistas tre intima interligo de reciproka dependeco kaj determinateco. Sekve, la Socialdemokratiaj ankaŭ ĉi tie ne povas preteriri la devigon, ĉiufoje denove formuli siajn postulojn kaj esprimi la fortan deziron je formoj por aktiva nacipolitika kaj kultura vivo, kiuj plej bone kongruas kaj kun la interesoj de la proletaro kaj ĝia batalo en certa lando kaj en certa tempo kaj kun la interesoj de la revolucia socia disvolviĝo; sed al la "Popolo" la Socialdemokratiaj ne lasas la decidon pri ĉi tiu afero. Tio fariĝos tute klara al ni, se ni malsuprenigas la problemon el la nuboj de la abstrakta pensado sur la fonon de la konkretaj cirkonstancoj.

La "Popolo" devus havi la "rajton" je memdispono. Sed kiu estas "la popolo", kiu estas la potenculo, kiu havas la "rajton" esti la elektita reprezentanto de la "popolo" kaj ĝia volo? Kiel oni rekonas tion, kion "la popolo" vere volas? Ĉu ekzistas iu politika partio, kiu ne pretendus ja, ke ĝuste ĝi, kontraŭe al ĉiuj aliaj, estas la vera reprezentanto de la "popola volo", dum ĉiuj aliaj esprimas nur la modifitan, falsitan popolan volon? Ĉiuj burĝaj - liberalaj partioj evidente opinias, ke ili estas la korpiginta volo de la popolo, ili postulas la ekskluzivan monopolon reprezenti la "popolon". Sed la konservativaj kaj reaciaj partioj ne malpli apogas sin sur la volo kaj la interesoj de la popolo kaj certagrade ne malpli prave. La granda Franca Revolucio estis sendube esprimo de la franca popola volo, sed Napoleono, kiu per la puĉo de la 18a de brumero forviŝis la laboron de la revolucio, laŭlitere faris la principon "la volonté générale" (ĝenerala volesprimo) la bazo de sia tuta ŝtatreformo.

En 1848, la "popola volo" unue elektis la respublikon kaj la provizoran registaron, poste la nacian reprezentaron kaj finé Louis Bonaparte, kiu malfondis kaj la respublikon kaj la provizoran registaron kaj la nacian reprezentaron. Dum la revolucio en Rusio (tiu de 1905, Red.), la liberalismo postulis nome de la popolo la "Kadetajn ministrejon", la absolutismo

organizis nome de la sama popolo pogromojn, kaj la revoluciaj kamparanoj esprimis sian popolan volon, bruligante la kortegojn de la nobelaro. En Polio luis la popolan volon la partio de la ultra-dekstruloj, kaj la "Nacidemokratoj", kiuj instigis la "naciajn" laboristojn kaŝmurdi la socialismajn laboristojn.

La "vera" volo de la "Popolo" havas la saman sorton kiel la vera ringo de la parabolo en "Nathan, la saĝulo" de Lessing : ĝi malaperis, kaj ŝajnas preskaŭ neeble retrovi ĝin kaj distingi ĝin de falsaj kaj imitaĵoj. Ŝajne la demokrata principo donas metodon por malkovri la veran volon de la popolo, konstatante la opinion de la Plimulto.

Popolo volas, kion la plimulto de la popolo volas. Sed, ho ve, tiu Socialdemokrata partio, kiu iam rekonas tiun principon kiel gvidlinion : tio egalus mortkondamnon de ĉi tiu sama socialdemokrata partio kiel revolucia partio. La socialdemokratio estas laŭ sia naturo partio, kiu reprezentas la interesojn de la granda plimulto de la popolo. Tamen ĝi, rilate la esprimon de la konscia volo estas en la burĝa socio provizore partio de la malplimulto kaj strebas nur al tio : fari ĝi plimulto. Sed ne per tio, ke ĝi en siaj strebadoj, sia politiko, sia programo, spegulas la volon de la plimulto de la popolo, sed kontraŭe per tio, ke ĝi reprezentas la konscian volon, absolute ne de la tuta popolo, sed de la proleta klaso. Kaj sur la tereno de ĉi tiu klaso eĉ la Socialdemokratio ne havas la intencion reprezenti la volon de la plimulto, sed ĝi reprezentas la volon kaj la konscion de la plej konscia, plej revolucia tavolo de la grandurba industriproletaro; tamen ĝi klopodas disvastigi tiun volon kaj enpenetri ĝin en la plimulton de la laboranta popolo, konsciigante ĝin unue pri ĝiaj propraj interesoj. La "volo de la popolo", aŭ de ĝia plimulto, estas sekve por la Socialdemokratio tute ne idolo, antaŭ kiu ĝi humile genufleksas, kontraŭe, la tuta historia misio de la Socialdemokratio baziĝas antaŭ ĉio sur la revoluciigo, sur la formado de la "popola volo", t.e. de ĝia laboranta plimulto. Sed la tradiciaj formoj de la konscio, kiel ilin montras la

plimulto de la popolo kaj do ankoraŭ la laboristaj klasoj en la burĝa socio, kutime estas formoj de burĝa konscio, malamikaj al la idealoj kaj strebadoj de la socialismo."...

Roza Luksemburg sekve ĝisfunde preparolas proponon de membro de la Rusa Socialdemokrata Partio surbaze de la 9a punkto en la programo de tiu partio pri la "rajto je memdispono de la nacioj"; ŝi montras, ke la propono estas metaŝaga por solvi la naciajn problemojn, ekzemple de la poloj, kaj finas sian tekston per jenaj vortoj:

..."Persisti je la metafizika frazo en la programo de la Socialdemokrata Laborista Partio de Rusio estas malfidelo al tiu ekzakta klasa vidpunkto, kiun la partio volas esprimi en ĉiuj detaloj de la programo. La naŭa paragrafo devas esti anstataŭata de konkreta, sed tamen sufiĉe ĝenerala formulo, kiu permesos la solvon de la naciecaj problemoj konforme al la interesoj de la proletaro de la apartaj nacioj. Tio ne signifas, ke la programo de la socialdemokrata organizo de la koncernaj nacioj sendiskute devus esti enŝovata en la programon de la tutŝtata partio. La plej profunda, kritika ekzameno de ĉiu el tiuj programoj far la tuto de la laborista partio en la ŝtato estas nepre necesa, ĉiukaze ĉi tiu ekzameno devas eliri el la efektivaj sociaj cirkonstancoj, el la scienca analizo de ĝeneralaj tendencoj de la kapitalisma evoluo kiel el la interesoj de la klasbatalo de la proletaro, kiuj povas konduki nur al la unuanima kaj konsekvenca vidpunkto de la partio en ĝia tuto kaj en ĝiaj koheraj partoj"...

Fino.

Kompil-tradukis k-do 31656.

I M P E R I I S M O ,

N A C I I S M O

kaj

S O C I A L I S M O

Roza Luksemburg.

Noto de LJP-broŝurservo : Tiu ĉi artikolo de Roza Luksemburg aperis fruntpaĝe de "Sennacieca Revuo", 10. 3. 1933, kun jena enkonduko de E. Lanti :

Ni tute speciale altiras la atenton de la legantoj al ĉi tiu artikolo de Roza Luksemburg. Ne nur tial, ke la temo estas interesa k pripensinda, sed ĉefe pro la fakto, ke tiu plej certa revolucia heroino defendas vidpunkton, kiu apogas la tezojn de la sennaciistoj.

Unu el la pretekstoj, kiujn elmetis la skismitoj de nia movado estas, ke SAT havas oficialan ideologion, la sennacismon, kiu estas malkonforma al tiu de la laboristaj partioj. Estas evidenta mensogo por ĉiu informita persono, ĉar nenie en la Statuto estas eĉ parolite pri sennaciismo.

Tial ke estas vere tro facile vidigi la mensogon, kelkiuj, pli ruzaj, sed ne pli honestaj, ne asertas, ke la sennaciismo estas oficialaĵo en SAT, sed ke tiu tendenco ne devas havi lokon en proleta organizo, pro sia kontraŭ-revolucia rilato al la imperiismo. Verdire tiu fiaserto iom efikis sur kelkajn K-dojn. Ili facilanime kredis, ke la Direkcio forlasis la revolucionan vidpunkton k perfidas la interesojn de l' Proletaro, permesante, ke la sennacisma tendenco havu ekzisto-raĵton en SAT. Versajne tiuj trompitoj ne tiom facile kredos, ke Roza Luksemburg estas perfidino, renegatino, kvankam ŝi ankaŭ, kiel la sennaciistoj, malrekomendas la batalon por naciliberigo.

Neniam la sennaciistoj postulis, ke ilia vidpunkto fariĝu ia ortodoksaĵo en SAT; ili nur pretendas al la samaj rajtoj kiel la internaciistoj. Se tiel eminenta

teoriino, tiel aŭtentika revoluciino kiel R.L. povis aparteni al laborista partio, kvankam ĉi subtenis vidpunkton, kiu apogas la sennaciismon, ŝajnas al ni, ke tio plej bone pruvas, ke la pretendo de la sennaciistoj estas tute pravigita. E.L.

o o

Ke la milita malvenko transformiĝis en Rusio en disrompiĝon k detruigadon ĝeneralan, pri tio la bolŝevikoj respondecas parte. Sed ili mem pligravigis en larĝa skalo la objektivajn malfacilojn de la situacio per agitvorto, kiun ili starigis plej antaŭen en sia politiko : "la rajto de l'nacioj je libera memdifino", aŭ pli precize, tio, kio kaŝiĝas reale sub tiu ĉi frazo : "la ŝtata disfalo de Rusio. La formulo pri la rajto de l'diversaj naciecoj de l'rusa imperio memdifini pri siaj destinoj "ĝis inkluzive la rajto konsistigi ŝtaton apartigitan de Rusio" estas proklamita kun doktrineca persistemo nelacigebla de Lenin k liaj amikoj, kiuj faris el tio sian opozician krion en la batalo kontraŭ la imperiismo de Miljukof, poste kontraŭ tiu de Kerenski. Ĝi formis la akson de ilia interna politiko post la Oktobra revolucio, k ĝi formis la tutan starpunkton de l'bolŝevikoj en Brest-Litovsk, kiel la sola armilo, kiun ili trovis por kontraŭmeti al la venkinto-pozicio de l'germana imperiismo.

Tio, kio frapas unuavide ĉe la persistado k la rigida konsekvenco, kun kiu Lenin k Kio alkiroĝiĝis al tiu ĉi agitvorto, estas la tute evidenta kontraŭdiro kiun ĝenerale la bolŝevikoj elmontras, kiel ankaŭ kun ilia pozicio kontraŭ la aliaj demokrataj principoj. Unuparte ili manifestis malvarman malestimon, ne nur por la konstituciiga kunveno k la universala voĉdono, sed plie por la libero de gazetaro k kunvenado, unuvorte por la tuta aparato de demokrataj liberoj de la popolamasoj, kiuj konsistigis en sia tuto la "rajton de memdispono" en Rusio. Aliparte, ili traktis la rajton pri nacia memdispono kiel juvelon de la demokrata politiko, antaŭ kies brilo devus malaperi ĉiuj

praktikaj fundamentoj de la reala kritiko.

Ili neniel estis impresataj per la rezultoj de l' referendumo por la Konstituciiga kunveno en Rusio, voĉdono, kiu tamen okazis sur la plej demokrata bazo tiam konata en la mondo, k en la plena libero de popola respubliko. Ili deklaris pro tre raciaj, kritikaj konsideroj tiujn rezultojn nulaj k neekzistantaj. Kontraŭe, ili defendis en Brest la "referendumon" de la alirasaj nacioj en Rusio pri ilia ŝtata aparteneco, kiel la veran talismanon de ĉiu libero k de ĉiu demokratio. Ili rekonas en ĝi la plej puran kvintesencon de la volo de l'popoloj, k la plej altan instancon en la demandoj pri la politika destino de l' nacioj.

La abismo de kontraŭdiroj, kiu malfermiĝas tie, estas tiom pli nekomprenebla, ke en la demokratiaj formoj de la politika vivo en ĉiu lando temas efektive pri tre multvaloraj, se ne nepraj bazoj de la socialista politiko, dum la fama "rajto pri libera memdifino de l'nacioj" estas nur etburĝa frazo, simpla stultaĵo.

Fakte, kion signifas tiu ĉi rajto? La aboco de l' socialista politiko estas sin konfesi malamiko al ĉiu formo de subpremado, eĉ tiu de unu nacio fare de alia.

Se malgraŭ ĉio politikuloj tiel malvarmpensaj k tiel plenaj de kritika spirito kiel Lenin k Trocki, bolŝevikoj, kiuj havas nur ŝultro-eklevojn ironiajn por ĉiuj specoj de la utopia frazaro, tiaj kiaj malarmado, Ligo de Nacioj, ktp... prenis ĝuste kiel manian agitvorton ĉi-foje malplenan frazon el tute la sama kategorio, ili devis trovi en tio, ŝajnas, iun politikan oportunon. Lenin k liaj K-doj kalkulis verŝajne, ke ne ekzistus rimedo pli certa por enĉenigi la multnombrajn naciecojn alirasajn en la rusa imperio al la afero de l'revolucio, al tiu de l'socialista proletaro, ol doni al ili, en la nomo de l'revolucio k de l'socialismo, ekstremem k senliman liberon memdisponi pri ŝia sorto. Ekzistis tie ia afero analoga al la politiko de l'bolŝevikoj rilate la rusajn kamparanojn, kies deziro por grundo estis kontentigata per la agitvorto de la rekta forpreno de l'feŭdaj te-

roj, k kiuj, per tio, devis esti ligataj al la standardo de l'revolucio k de l'proleta registaro. En ambaŭ kazoj, malfeliĉe, la kalkulo estis tute erara. Dum Lenin k K-io evidente atendis, kiel defendantoj de la nacia libero, eĉ "ĝis la ŝtata apartiĝo", fari el Finnlando, el Ukrainio, Polio, Litovio, la Balkanaj ° landoj, la Kaŭkazonoj ktp... tiom da fidelaj aliancanoj de la rusa revolucio, ni vidas, ke tute la kontraŭo estiĝis. Unu post la alia, tiuj "nacioj" utiligis la freŝe akiritan liberon por fariĝi ĝismortaj malamikoj de la rusa revolucio, la aliancanoj de l'germana imperiismo, k la standardistoj, sub ĝia protekto, de la kontraŭrevolucio en Rusio.

La interludo kun Ukrainio en Brest, kiu alkondukis decidan turnon en la traktadoj k en la tuta interna k ekstera politiko de l'bolŝevikoj, estas speciale trafa ekzemplo pri tio. La sinteno de Finnlando, Polio, Litovio, la Baltaj ŝtatoj, la nacioj de l'Kaŭkazo, montras al ni laŭ plej konvinka maniero, ke temas ĉi tie ne pri hazarda escepto, sed pri tipa fenomeno.

Evidente, en ĉiuj tiuj kazoj, reale ne la "nacioj" faris tiun reakcian politikon, sed nur la burĝa k etburĝa klasoj, kiuj ekiris en akran konflikton kun siaj propraj proletaj amasoj k utiligis "la rajton pri libera nacia memdifino" kiel ilon de sia kontraŭrevolucia klasa politiko. Ĝuste en tio - k ĉi tie ni alvenas tute rekte al la kerno de la demando - kuŝas la utopia, etburĝa karaktero de tiu ĉi naciista frazo: ĝi transformiĝas, en la maldolĉa realo de l'klasa socio, k precipe en la tempo de pleje akriĝintaj konfliktoj, en simplan rimedon de superregado por la burĝa klaso.

La bolŝevikoj devis lerni per siaj propraj kostoj k per tiuj de la revolucio, ke sub la regado de l'kapitalismo ne ekzistas rajto je libera nacia memdifino; ke en klasa socio ĉiu klaso el la nacio aspiras aliel "memdifini" k ke, por la burĝaj klasoj, la vidpunktoj

pri la nacia libero estas entute subordigitaj al tiuj pri la klasa superregado.^o

La finlanda burĝaro, kiel la ukraina etburĝaro, unuanime preferis la regadon de l'germanaj trupoj al la nacia libero, se ĉi lasta devus esti ligita kun la "danĝero de l'bolŝevismo".

La espero transformi tiujn realajn klasrilatojn en siajn malojn, ekzemple per "plebiscitoj" (popolaj referendumoj), ĉirkaŭ kiuj ĉio turniĝis en Brest, k la konfido al la revolucia popol-amaso por akiri voĉdonan plimulton por la unuecigo kun la rusa revolucio signifis, se ili estis konsiderataj serioze de Lenin k Trocki, nekomprenblan optimismon; k se tie okazis nur taktika rapirobato en la duelo kun la perforto-politiko de Germanio, tio estis danĝora ludo kun la fajro.

Ĉe sen la germana milita okupado, se estus okazinta en la limlandoj la fama "plebiscito", ĉe la kamparanara spiritostato k tiu de larĝaj tavoloj el ankoraŭ indiferentaj proletoj, konsidere la reacion tendencan de l'etburĝaro k la mil rimedojn, pri kiuj disponis la burĝaro por influi la voĉdonon, laŭ ĉia versaĵo, ĉie estus akirita rezulto malmulte ŝatata de la bolŝevikoj. Oni povas konsideri kiel absolutan leĝon, en ĉio, kio koncernas la plebiscitojn pri la nacia demando, ke la regantaj klasoj, aŭ, - kie tio ne koincidas kun iliaj vidpunktoj, - sukcesas malebligi ĝin; aŭ - kie la voĉdono okazis, havas en manoj ĉiujn k ĉiajn rimedojn por influi ĝiajn rezultojn k ankaŭ atingi, ke ni neniel povas enkonduki la socialismon per tiaj popolaj konsultadoj.

Ke la demando pri la naciaj aspiroj k apartiĝemaj tendencoj entute estis ŝetata meze en la revoluciajn batalojn, k eĉ starigata unualoken per la paco de Brest-Litovsk, ke oni faris el ĝi eĉ la plej sanktan el la sanktuloj de la socialista k revolucia politiko, tio portis la plej grandan konfuzon en la vicojn de l' socialistaro k ŝancelis la pozicion de l'proletaro precipe en la limlandoj. En Finnlando la socialista

^o) Nia substreko. - Trad.

proletaro havis jam regantan pozicion, tiel longe kiel ĝi batalis en la densaj vicoj de l'revolucia falango de Rusio; ĝi havis la plimulton en la parlamento, en la armeo, ĝi estis reduktinta la burĝaron al kompleta nepovo k ĝi estis la estro de la situacio en la lando. La rusa Ukrainio estis ĉe la komenco de l'jarcento, en tempo, kiam la manio pri "ukrajnia naciismo" kun siaj Karbovencoj k la "Universaloj" ne ankoraŭ estis inventita, k kiam Lenin ne estis elpensinta fari el "sendependa Ukrainio" sian preferatan objekton, la ĉefa fortikaĵo de l'rusa revolucia movado. El tie, el Rostov, Odeso, el la Donecbaseno, la unuaj lafotorentoj de l'revolucio ekfluis (jam ĉirkaŭ la jaroj 1902-1904) k ekbruligis en tuta suda Rusio flamondaron, preparante tiel la erupcion de 1905; la sama afero ripetigis en la nuna revolucio, en kiu la sudrusia proletaro formis la elitotrupon de la proleta falango. Polio k la baltaj landoj estis depost 1905 la plej potencaj k plej fidelaj fokusoĵoj de la revolucio, en kiuj la socialista proletaro ludis distingegan rolon.

Kiel okazas, ke en ĉiuj tiuj landoj subite la kontraŭrevolucio triumfas? La naciista movado paralizis la proletaron ĝuste per tio, ke ĝi apartigis ĝin de Rusio, k liveris ĝin al la nacia burĝaro en la limlandoj. Anstataŭ celi, en la spirito de l'nova internacia klasa politiko, kiun ili aliparte defendis, al unuecigo plej densa de l'revoluciaj fortoj sur la tuta teritorio de l'imperio; anstataŭ defendi per dentoj k ungoj la tuton de l'rusa imperio kiel revolucionan teritorion, kontraŭmeti unuvorte al ĉiuj apartaj aspiroj de l'naciismo la solidaron k nedisigeblon de l'proletoj el ĉiuj nacioj en la influfero de l'rusa revolucio, la bolŝevikoj liveris al ili, per la naciista frazaro voĉtondranta pri la "libera memdifina rajto ĝis la ŝtata memstariĝo" ĝuste la plej deziregitan, plej bonan pretekston, la standardon por iliaj kontraŭrevoluciaj intencoj.

Anstataŭ antaŭzorge averti la proletojn el la limlandoj kontraŭ ĉiu apartiĝemo, denuncante en ĝi la

burĝan kaptilon, ili male konfuzis la amasojn en ĉiuj tiuj landoj per sia agitvorto, k ili liveris ilin al la demagogio de l'burĝaj klasoj. Per tiu ĉi postulo de l'naciismo ili mem alvenigis la disfalon de Rusio, ili preparis ĝin k tiel ili enmanigis la tranĉilon al la propraj malamikoj, por ke ili penetrigu ĝin en la koron de l'rusa revolucio.

R.L.